

TARİKAT PİRLERİ VE TARİKATLERİ: BEKTÂŞİLİK VEYA BEKTÂŞİYYE (3)

(...dünden devam)

Bektâşîler gizliliğe çok önem verirler. Düşüncelerini anlatırken birtakım işaretler ve simgeler kullanırlar. Bundan dolayı tarihte meşhur olan Bâtînîlerle ilgileri vardır. M. Zeki Pakalın'a göre "tarikatlarda bulunan seyr-ü sülûk Bektâşilikte yoktur. Ancak inâbe ve ikrar ile âyîn-i Cem vardır." (Osmanlı Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü: 1/196)

Fakat Pakalın'ın bu yargısı, konu üzerinde daha ciddî araştırması bulunan merhum Prof. Dr. Esat Coşan'ın bulgularına aykırıdır. Herhalde Pakalın, Bektâşîliğin son dönemlerde aldığı biçimi kastetmektedir. Yoksa Ahmed Yesevî usulünde yetişmiş ve irşâd için Anadolu'ya gelmiş bulunan bir tarikat pîrinde seyr-ü sülûk olmaz mı? Daha sonra Bektâşîliğe girmiş bulunan şaraplı, içkili âyînlerin, asıl tarikatın kurucusu Hacı Bektâş ile hiç ilgisinin bulunmadığı, bilimsel araştırmalar sonunda ortaya çıkmıştır. İşte sevgili Esat Coşan arkadaşımız, "Hacı Bektâş-ı Velî" adlı eserinde Hacı Bektâş'ın Makalât'ından alıntılar yaparak onun, dinin temel öğretilerine olan bağlılığını gözler önüne sermiştir. Hacı Bektâş-ı Velî diyor ki:

"Bir insanın dışarıdan abdest almasıyla temizliği tamam olmaz. İçinde kötü huylar kaldı mı, kötü huylu olması dolayısıyla, makbul bir insan olması mümkün olmaz! Bu neye benzer?.. Bir şişenin içinde içki olsa, bu içki şişesini götürsen, deryanın kenarında on yıl dışını yıkasan, yine temiz olmaz, yine murdardır. Çünkü, içinde içki vardır. O içindeki gitmedikten sonra temiz olmaz. (Hacı Bektaş'ın bu yorumu, Hz. İsa'nın: 'Dışarıdan senin içine giren seni kirletmez. Seni kirleten senden çıkan şeylerdir', sözüne ne kadar benzemektedir!)

Nitekim, takvâ ehli insanlar demişler ki: "Bir kuyunun içine bir damla içki damlasa, necâset damladığı için — içki necâset-i galîzedir (katı pisliktir) fıkıh yönünden — temiz olsun diye kuyudaki suyu çıkartmak lâzım!.. O çıkarılan suyun döküldüğü yerde ot bitse, o otu koyun yese; takvâ ehli insanlar, 'O koyunun etini yemem!' demişler." diyor.

(devamı yarın..)